

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет
Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії

Назва дисципліни	Фізична терапія при захворюваннях дихальної системи
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	4 кредити / 120 годин
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Мова викладання	українська
Викладач	Антонюк-Кисіль Володимир Миколайович, доктор медичних наук, доцент кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії
CV викладача на сайті кафедри	https://kbft.rshu.edu.ua/
E-mail викладача:	volodymyr.antonyuk_kisil@rshu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій Он лайн- консультації: розклад присутності викладача на спеціальному форумі (в інтернет мережах) згідно з графіком консультацій.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фізична терапія при захворюваннях дихальної системи» є набуття здобувачами теоретичних знань та практичних навичок для оцінки та корекції стану хворих з ураженням дихальної системи.

Програма курсу передбачає послідовне вивчення теоретичних засад організації обстежень пацієнтів на різних етапах хвороби та призначення реабілітаційних заходів, набуття практичних навичок у здійсненні цих заходів, оволодіння методами контролю за ефективністю реабілітації, планування та прогнозування результатів діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є отримання здобувачем навиків по обстеженню хворих з ураженням органів дихання та згідно даних обстеження складанню програми фізичної реабілітації, а саме: розробити і вміти виконувати комплекс фізичних вправ лікувальної гімнастики та

лікувального масажу, оцінити вплив фізичної реабілітації за одноразове заняття та курс лікування хворих при різних патологіях органів дихання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Фізична терапія при захворюваннях дихальної системи» здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинен оволодіти наступними компетенціями:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 02. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 03. Здатність до розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 03. Здатність провадити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність з фізичної терапії осіб різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп.

СК 04. Здатність виконувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії для збору якісних (спостереження, опитування), і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю.

СК 05. Здатність під супервізією фізичного терапевта, ефективно реалізовувати програму фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта.

СК 06. Здатність за дорученням фізичного терапевта, здійснювати моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати.

СК 08. Здатність ефективно спілкуватися, зокрема навчати пацієнта/клієнта, його родину й опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та обмежень життєдіяльності, та популяризувати здоровий спосіб життя.

Очікувані результати навчання(ПР)

РН 10. Визначати симптоми та синдроми; описувати обмеження функціонування пацієнта/клієнта за Класифікатором функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я НК 030:2022 та визначати реабілітаційні інтервенції за Класифікатором медичних інтервенцій НК 026:2021.

РН 11. Застосовувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії; використовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі; оцінювати отриману інформацію.

РН 12. Реалізовувати індивідуальну програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії під супервізією фізичного терапевта, уміти здійснювати заходи фізичної терапії для корекції порушень структури/функцій та асоційованих з ними обмежень активності та участі.

РН 15. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні засоби реабілітації.

РН 17. Проводити інструктаж та навчання пацієнтів/клієнтів, членів їх родин, опікунів.

РН 18. Оцінювати результати виконання заходів фізичної терапії, використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифікувати поточну діяльність.

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Методика обстеження пульмонологічних хворих.

Тема 1. Патологічна фізіологія дихання

Поняття дихальної недостатності, механізм її виникнення, причини порушення альвеолярної вентиляції, порушення функції легень, зменшення загальної течії крові у легенях, порушення загального та регіонального вентиляційно-перфузійного співвідношення у легенях, порушення дифузії газів у легенях, порушення регуляції зовнішнього дихання, задишка, вплив недостатності дихання на організм людини.

Розглядається етіологія, патогенез та клінічна характеристика обструктивних та рестриктивних патологій.

Тема 2. Схема обстеження пульмонологічних хворих. Основні анатомо-фізіологічні дані органів дихання. Суб'єктивне та об'єктивне обстеження хворих. Терапевтично-реабілітаційні та функціональні обстеження хворих з ураженням дихальної системи: медична історія хвороби, принципи фізичного обстеження: анамнез, огляд, пальпація, перкусія, аускультация, функціональні тести та методи індексів.

Тема 3. Основні клінічні синдроми при захворюваннях дихальної системи.

Синдром ущільнення легеневої тканини. Синдром бронхіальної обструкції. Синдром підвищеної повітряності легень. Синдром порожнини в легенях. Синдром скупчення рідини в плевральній порожнині. Синдром наявності повітря в плевральній порожнині. Синдром ателектазу легень. Синдром дихальної недостатності.

Тема 4. Додаткові методи обстеження пульмонологічних хворих. Рентгенологічні дослідження. Ультразвукове дослідження. Лабораторні дослідження. Інструментальні методи дослідження.

Тема 5. Методи функціонального обстеження дихальної системи.

Легенева недостатність. Обструктивний та рестриктивний типи вентиляційної недостатності.

Тема 6. Дослідження функції зовнішнього дихання. Спірометрія та спірографія.

Тема 7. Проби з фізичним навантаженням. Проба Руфф'є. 6-хвилинний кроковий тест. Велоергометрія.

Змістовий модуль 2. Побудова програм фізичної реабілітації пульмонологічних хворих.

Тема 8. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування фізичної реабілітації пульмонологічних хворих. Мета та принципи пульмонологічної реабілітації.

Тема 9. Реабілітаційні втручання: дихання через підтиснуті губи, кероване відкашлювання, відкашлювання з допомогою, автогенний дренаж, стискання, спружинення ребер, мануальна вібрація, мануальний тиск, підскакування, перкусія, ротація, методики їх застосування при патологіях органів дихання, покази, проти покази та застереження до застосування маніпуляційних втручань.

Тема 10. Принципи складання програм фізичної реабілітації пульмонологічних хворих. Вимоги до програм фізичної реабілітації.

Тема 11. Складові програми фізичної реабілітації пульмонологічних хворих.

Основні розділи програми фізичної реабілітації. Засоби фізичної реабілітації, як складові програм.

Тема 12. Особливості перебігу захворювань дихальної системи та складання програм фізичної реабілітації хворих. Побудова програми фізичної реабілітації хворих з урахуванням діагнозу.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

1. Івасик Н. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/терапії дітей шкільного віку з бронхолегеновими патологіями. Монографія. Львів: ЛДУФК; 2018. 393 с.
2. Івасик Н. Фізична реабілітація при порушенні діяльності органів дихання. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізкультурного профілю 2-ге видання Л.:Український бестселер, 2009. – 192 с.
3. Михайловська Н. С., Шершньова О. В., Лісова О. О. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях органів дихання: навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповн. Запоріжжя: ЗДМФУ, 2025. – 109 с.
4. Хвороби органів дихання. Навчальний посібник / Федорів Я.-Р.М., Регеда М.С., Гайдучок І.Г. К.: Вища освіта в Україні, 2015. –488 с.
5. ATS Statement: Guidelines for the Six — Minute Walk Test. American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine. 2002;166:111–117.
6. Cuccurullo S. Physical Medicine and Rehabilitation Board Review, 3rd Edition New York: Demos Medical Publishing; 2015. 1010p.

7. Frownselter DL, Dean E. Cardiovascular and Pulmonary Physical Therapy: Evidence to Practice. 5th ed. Elsevier Mosby, 2013. 832p.
8. Sharp CR. Physical examination of the respiratory system / Sharp CR, Rozanski EA. // Top Companion Anim Med, 2013. - № 28 (3). – P.79-85.

Допоміжна література

1. Івасик Н. Модель планування індивідуальної програми фізичної реабілітації/терапії дитини з бронхо-легеневим захворюванням / Івасик Наталія // Слобожанський науково-спортивний вісник, 2017. - № 2(58). – С. 34-39.
2. Івасик Н. О. Особливості дозування фізичного навантаження при фізичній реабілітації дітей з бронхо-легеневими захворюваннями / Івасик Н.О., Тиравська О.І. // Науковий часопис Нац. пед. унів. ім. М.П.Драгоманова, 2016. - Серія №15. Випуск 11 (81) 16. – С. 49-53.
3. Івасик Н. Складання індивідуальної програми з фізичної реабілітації для дітей з бронхолегеневими захворюваннями / Івасик Н. // Науковий часопис Нац. пед. унів. ім. М.П.Драгоманова, 2016. - Серія №15. Випуск 9 (79) 16. – С. 47-51.
4. Івасик Н.О. Фізична реабілітація дітей, хворих на бронхіальну астму. Методичні рекомендації для фахівців з фізичної реабілітації. Львів, 2003 – 64 с.
5. Регеда М.С. Пневмонія: монографія. Вид. друге, доп і перероблене Львів: Сполом, 2005. — 109 с.
6. Тимрук-Скоропад К. Використання методів дослідження в процесі легеневої реабілітації та фізичної терапії осіб з хронічним обструктивним захворюванням легень (огляд клінічних настанов). Слобожанський науково-спортивний вісник. 2018; 4(65):5–12.
7. Тимрук-Скоропад К.А., Івасик Н.О. Фізична реабілітація при порушенні діяльності дихальної системи: методичні рекомендації до клінічної практики. Львів:ЛДУФК, 2019. – 42 с.
8. Carson K.V. Physical training for asthma / Carson K.V., Chandratilleke M.G., Picot J., Brinn M.P., Esterman A.J., Smith B.J. Cochrane Database of Systematic Reviews, 2013, Issue 9. [DOI: 10.1002/14651858.CD001116.pub4.]
9. Chaves G.S.S. Chest physiotherapy for pneumonia in children. / Chaves G.S.S., Fregonezi G.A.F., Dias F.A.L., Ribeiro C.T.D., Guerra R.O., Freitas D.A., Parreira V.F., Mendonca K.M.P.P. // Cochrane Database of Systematic Reviews, 2013, Issue 9. [DOI: 10.1002/14651858.CD010277.pub2.]
10. Craig A. Williams. Exercise Training in Children and Adolescents with Cystic Fibrosis: Theory into Practice / Craig A. Williams, Christian Benden, Daniel Stevens, Thomas Radtke // International Journal of Pediatrics Volume 2010 (2010), Article ID 670640.

11. Dinna L. Frownfelter Chest physical therapy and pulmonary rehabilitation- 2nd edition /Yeer Book medical publishers, INC- Chicago- London- Boca Raton, 1987. – 823 p.
- 12.19.Droszcz W. Astva. Zarys patofizjologii, zasady diagnostyki i leczenia Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2002. – 316 s.
- 13.Freitas D.A. Breathing exercises for adults with asthma / Freitas D.A., Holloway E.A., Bruno S.S., Chaves G.S.S., Fregonezi G.A.F., Mendonça K.M.P.P. // Cochrane Database of Systematic Reviews, 2013, Issue 10. [DOI: 10.1002/14651858.CD001277.pub3.]
- 14.Freitas D.A. Standard (head-down tilt) versus modified (without head-down tilt) postural drainage in infants and young children with cystic fibrosis / Freitas D.A., Dias F.A.L., Chaves G.S.S., Ferreira G.M.H., Ribeiro C.T.D., Guerra R.O., Mendonça K.M.P.P. // Cochrane Database of Systematic Reviews, 2015, Issue 3. [DOI: 10.1002/14651858.CD010297.pub2.]
- 15.Gaffin JM, Shotola NL, Martin TR, Phipatanakul W. Clinically useful spirometry in preschool-aged children: evaluation of the 2007 American Thoracic Society Guidelines. Journal of Asthma. 2010;47:762–767.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. Мухін В. М. Фізична реабілітація підручник / В. М. Мухін. - 3-те вид., перероблене та доповн. - К. : Олімп, л-ра. 2010. - 488 с. Режим електронного доступу: ddpu.drohobych.net/departments/ffv/structure/zl_ta_fr/muhin
2. Порада А. М. Основи фізичної реабілітації : навч. посібник / А. М. Порада. О. В. Солодовник. Н. Є. Прокопчук. - К. : Медицина, 2006. - 248 с. Режим електронного доступу: ddpu.drohobych.net/departments/ffv/wp
3. Grygus I., Kochanowicz M., Mieszkowska M. Fizjoterapia w pulmonologii = Physiotherapy in pulmonology. Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. - Krakow, 2016. - 160 p. Режим електронного доступу: <https://pbn.nauka.gov.pl/sedno-webapp/works/766070>
4. Застосування лікувальної і фізичної культури при захворюваннях органів дихання https://www.researchgate.net/publication/370085395_Zastosuvanna_likuvaln_oi_fizicnoi_kulturi_pri_zahvoruvannah_organiv_dihanna
5. Дихальна гімнастика <https://medikom.ua/dyhatelnaya-gimnastika/>
6. Реабілітація при захворюваннях дихальної системи <https://empendium.com/ua/manual/chapter/B72.II.P>.

Система оцінювання

Рівень знань здобувачів вищої освіти оцінюється згідно з Положенням про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ. Підсумкова

(загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювальні форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних завдань; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота										
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					Сума
T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇	T ₈	T ₉	T ₁₀	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Модульний контроль –5					Модульний контроль – 5					
Екзамен – 40										

Критерії оцінювання по видах діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали	Кількість балів
	Змістовий модуль 1		
T1	Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	3 2	5
T2	Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	3 2	5
T3	Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	3 2	5
T4	Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	3 2	5
T5	Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	3 2	5
	Модульний контроль 1	5	5
	Змістовий модуль 2		
T6	Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	3 2	5
T7	Виконання завдань лабораторних занять Виконання завдань самостійної роботи	3 2	5

Т8	Виконання завдань лабораторних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т9	Виконання завдань лабораторних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т10	Виконання завдань лабораторних занять	3	5
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Модульний контроль 2	5	5
	Екзамен	40	40
Разом		100	

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Завдання здобувачі вищої освіти мають виконувати і здавати відповідно до графіка освітнього процесу. Перескладання модулів заліків, екзаменів відбувається у терміни ліквідації академічних заборгованостей, визначених кафедрами і деканатами.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти під час виконання самостійної або індивідуальної роботи повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Силабус розроблено на основі робочої програми навчальної дисципліни «Фізична терапія при захворюваннях дихальної системи» (протокол від “24” червня 2025 року № 7).